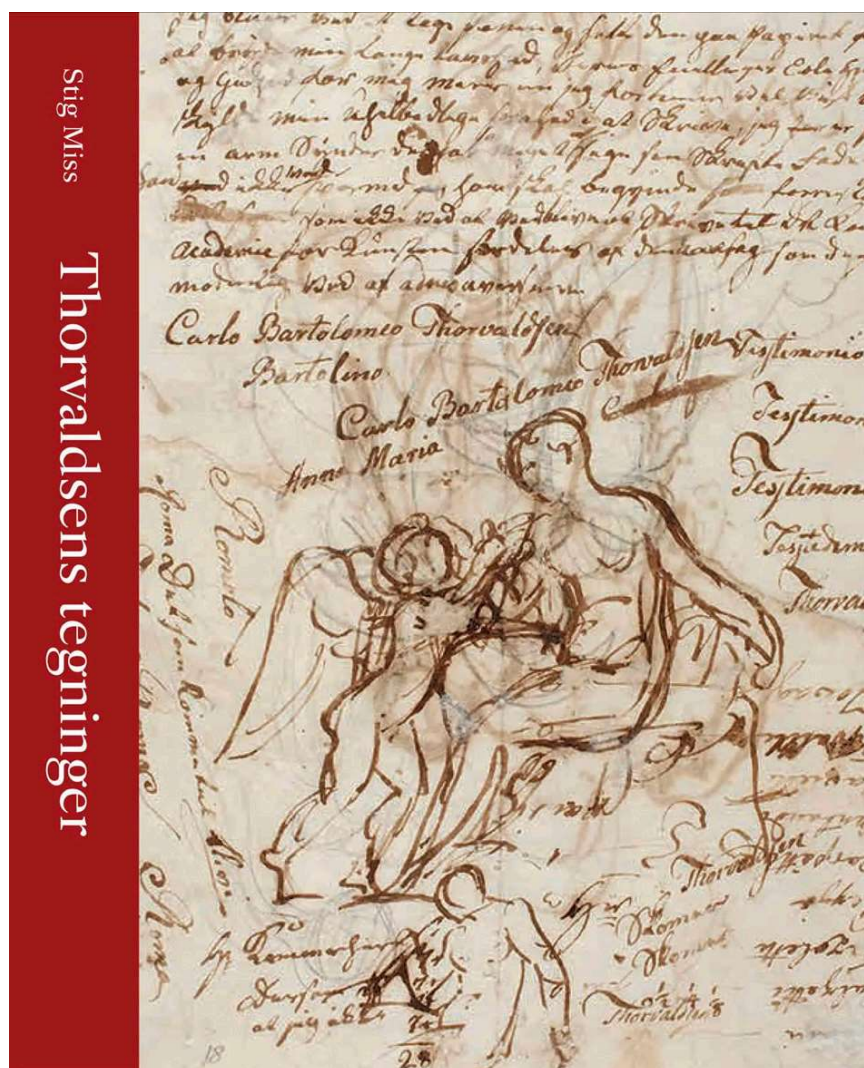

Stig Miss, Thorvaldsens tegninger.
København: Gads Forlag, 2021. 416 sider.

Forsvarsskrift for Thorvaldsen

.....

Af Jesper Svenningsen, mag.art., ph.d.

.....

Meget er skrevet om Thorvaldsen, hvis kunst dog alligevel kan være svært tilgængelig for den nutidige læser og museumsgæst. Stig Miss' bog tager den dobbelte opgave på sig på én gang at behandle billedhuggerens tegninger og benytte dem som en nøgle og indgang til hans motivverden i det hele taget.

Få danske kunstnere har været udsat for så vedvarende og dybdegående forskningsinteresse som Bertel Thorvaldsen, og med Thorvaldsens Museums tilstedeværelse på internettet er der vel ingen dansk kunstner, der er blevet betænkt med

en mere kompetent forskningsformidling og tilgængeliggørelse. Stig Miss' bog om Thorvaldsens tegninger kan ses som kronen på værket (eller svanesangen om man vil) for den forbilledlige indsats for udbredelse af kendskabet til Thorvaldsen, som museet udfoldede i hans direktørtid. Bogen betegner på samme vis et møde mellem den solide og velunderbyggede forskning og et kompromisløst krav om funktionalitet og udbredelse.

Satsen er gennemgående velafstemt, både klassisk og ubesværet, mens billedsiden udgøres af et stort

antal glimrende gengivelser af selve tegningerne og af relaterede værker. Vel mange af bladene er ganske vist gengivet over naturlig størrelse, hvilket tegninger sjældent er tjent ved, idet strengen i grelle tilfælde nærmest sprænges åben, og rytmen går fløjten. Et af privilegierne ved at skrive om tegnekunst er jo netop, at man har mulighed for at give læseren et omtrentligt indtryk af værkernes materialitet og intime skala, men det forudsætter en disciplineret layouter.

Bogen åbner med en 26 sider lang og yderst velskrevet indledning, der i oplagt, næsten hæsblæsende tempo giver et rids af Thorvaldsens brug af tegnemediet, tegningernes bevaring og deres senere reception. Sidste del af denne indledning kredser om Asger Jorns ideer om værdien af Thorvaldsens tegninger, der med deres spontanitet og umiddelbarhed angiveligt skulle tale til et moderne publikum i højere grad, end gipsen og marmoren gør det. Ud fra dette vokser Miss' sympatiske (men ikke nødvendigvis nemme) opgave: at ville behandle tegningerne på deres

præmisser og samtidig alligevel tage skulpturerne i forsvar.

Efter indledningen følger bogens ikke mindre velskrevne og letlæste hovedtekst, der enkelt- eller gruppevis gennemgår et repræsentativt udvalg på 159 blade, hovedsageligt fra samlingen på Thorvaldsens Museum. Udvalget er stramt tilrettelagt og afspejler en imponerende viden og et hjemmefantastisk blik for bredden i Thorvaldsens kunst. De 159 tegninger beskrives gennem knap 130 afsnit, der ved første øjekast synes at være katalogtekster, hvilket de dog ret beset ikke er. De er derimod del af et samlet narrativt forløb og er vel egentlig tænkt til at skulle læses fortløbende, hvorfor deres rækkefølge i flere tilfælde er tilpasset fortællingens fremdrift og røde tråd snarere end en stram systematik eller kronologi. Den nærmeste parallel i den kunsthistoriske litteratur er vel Julius Helds forbilledlige tobindsværk om Rubens' tegninger fra 1959, der ligeledes gennem kombinationen af et tværgående essay og et katalogiseret udvalg gav et introdu-

cerende og analytisk overblik over en kunstners mangesidige virke. Ligesom Helds klassiker er Stig Miss' bog en dygtigt formidlet og fremfor alt yderst funktionel udgivelse.

Mens indledningen holder øjnene på temaet, nemlig Thorvaldsens tegninger, træder det mediespecifikke – de med tegningen forbundne problemstillinger og forsknings-spørgsmål – derimod i baggrunden i bogens hoveddel. Tegningerne bliver nemlig i de knap 130 værktekster i almindelighed anledning til en generel indføring i Thorvaldsens virke og motivverden. En monografi serveret i skiver om man vil. Den specialiserede læser vil måske nok finde grund til at ærgre sig over, at forfatteren ikke i højere grad har valgt at holde sit fokus på tegnekunsten, altså på teknikkernes anvendelse og relevans i Thorvaldsens arbejde i stedet for at se tegningerne som illustration til hans liv og skulpturelle værk. Men netop dette valg tjener vel egentligt netop bogens formål, nemlig også at formidle Thorvaldsens almindelige betydning. Ganske som indlednings-

teksten lovede, bliver tegningerne det umiddelbart attraktive lokkemiddel, som skal lede det moderne publikum til en forståelse for nyklassicismens (i manges øjne) golde og utilnærmelige billedhuggerkunst. Som formidling af Thorvaldsens-historien er gennemgangen af de 159 tegninger derfor nok både nyttig og en fornøjelse at læse, men det forhindrer ikke, at bogens indledning står tilbage som dens mest målrettede og samlede bidrag til vores viden om Thorvaldsen som tegner specifikt.

Som allerede fremhævet er teksten en fryd at læse, oplagt og dertil velredigeret uden skæmmende fejl og mangler (selvom den pedantiske læser nok ville frygte langt værre, når allerede bogens første afsnit ved et næsten komisk uheld leverer to stavevarianter af det notorisk besværlige navn Oehlenschläger...). I otte-ti tilfælde er tegningernes højde- og breddemål byttet om, men det vil jo næppe forvirre nogen. Også mod forfatterens læsninger af de enkelte tegninger er der kun bagatel-

ler at udsætte. Man kunne således have lyst til at betvivle, hvorvidt tegningerne nummer 24-25 virkelig er udført på stedet snarere end efter hukommelsen, hvilket synes mere rimeligt at formode. Hvis Thorvaldsen havde ønsket at gøre et blot registrerende studie på stedet, havde vi nok snarere haft en tegning, der i teknisk og stilistisk henseende var sammenlignelig med bladet på bogens side 11. Heller ikke hvad angår tolkningen af tegningernes relation til andre kunstneres værker, er der stort at indvende. Thorvaldsen kan dog udmærket have kendt Carstens' maleri, som han byggede videre på i tegning nummer 47, idet Georg Zoëga havde det i sin varetægt på vegne af baron A.C. Knuth fra 1796 til 1800. Og tilføjes kan det også, at tegning nummer 145 er en parafrase over Ernst Meyers *Søfolk, som sætter rejsende i land ved Capri* fra 1836, som altså må have været emnet for billedhuggerens omtalte disput med baronesse Stampe. Det kan tænkes, at det i samtidens øjne pikante motiv med fiskeren, som bærer den let forlegne kvinde i land, har forekom-

met baronesse uforenligt med den klassiske kunsts ophøjethed og har givet anledning til Thorvaldsens sympatiske omfortolkning.

Bemærkninger som disse hører til i afdelingen for absolutte petites-ser og skæmmer naturligvis på ingen måde bogen, som afgjort er en anbefalelsesværdig indgang til Thorvaldsens motivverden, og som forhåbentlig vil anspore til yderligere forskning i hans tegnede værk.

.....